

Poydevor eski bo'lsa, islohot samara bermaydi

Mustaqillikka erishganimizdan buyon ta'lim sohasi bir necha bor isloh qilinganiga qaramay, "yangi qadamlar" joyidan siljmayapti. Maktabni bitirib ham eng oddiy bilimlarni o'zlashtirmay qolayotgan yoshlarimiz ko'paymoqda.

2-bet

Internet o'zbekchani biladimi?

Internet tili haqida so'z ketar ekan, o'zbek tili internet tili emasmi, degan savol tug'ilishi tabiiy. O'zbek tilida ham internet sahifalarida ma'lumotlar berilmoqda, yozishmalar amalga oshirilmogda, tilimizda ish olib boradigan sayt va portallar, ijtimoiy tarmoqlar kundan kunga ko'payib borayotir.

4-bet

Konspekting qani?

Siz ham o'quvchilingizda darslikning o'zida amaliy, yozma topshiriqlar berilmaydigan fanlardan uzundan uzoq konspekt yozganmisiz? Yozmasangiz, bahongizni tushirib yoki "darsini qilmaypti, e'tibor qaratmayapsizlar" deya ota-onangizga e'tiroz bilan chiqqan ustozingizdan ranjigansizmi?

7-bet

Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

1931-yildan chiqa boshlagan • e-mail: info@marifat.uz • 2021-yil 28-aprel, chorshanba № 17 (9342)

Xalq ziyolilari gazetasi

"...Ertak aytardi buvim"
yoxud bolalar kutubxonasi
uchun tavsiyalar

11-bet

Xalq ta'limi vazirligiga murojaat:

O'zingizga qarab to'n bichmang!

Ayting-chi, devori nurab, yiqilay deb turgan, sinfxonalarida shamol hushtak chalib, doskasini tortqilayotgan abgor maktab o'qituvchisi sinfida yoki darsini tugatib, uyiga kelibq darhol kompyuterni yoqib, "Ziyonet" tarmog'iga ulanadi, sohadagi yangiliklardan bir zumda xabardor bo'ladi, malakasini oshiradi, deb ishonasizmi? Ishonmaysiz. Chunki siz o'sha o'qituvchi ishlaydigan va yashaydigan sharoitdan sal bo'lsa ham xabardorsiz.

2-3-betlar

O'qituvchi
nimani
o'ylaydi?

Yaqinda ishdan qaytishda 40 yoshlar atrofidagi haydovchining "damas"iga chiqdim. Haydovchi bozordan qaytayotgan nafaqadagi ustozini ko'rib, darrov u kishini ham mindirib oldi. Ustozining hurmatini joyiga qo'yib, quyuq so'rashdi. So'ng matematika fanidan ularga darsga kirganlari, maktab bilan bog'liq voqealar, yoshlikdagi do'stlari bilan qilgan sho'xliklarini eslashdi. Gap orasida "Domla, yaxshiyam men va jo'ralarimni yoshligimizda urgan ekansiz, mana hozir hammamiz tupa-tuzuk inson bo'lib, el xizmatida oila tebratib yuribmiz. Bizga to'g'ri yo'lni ko'rsatmaganingizda hozir, balki hayotimiz izdan chiqib ketgan bo'larmidi" deya, ustoziga rahmat aytib qo'ydi. Qani edi hozirgi o'quvchilar ham shunday bo'lsa, ustozlar bolalarga saboq berishda qiynalmasdi.

Shoira BADALOVA

Ishchi guruh kelyapti... Tayyor tur-ing, hujjatlarim kamchiligi bo'lmasin! Darsga ko'rgazmali qurolsiz kirmang! Kompyuter jamlanmasi borlar ko'rgazmani eplab chiqarib keladi, qolganlar-chi? Amaliyot o'tagan maktabimda barcha ko'rgazmali qurollar bor edi. Ish faoliyatim davomida birorta ko'rgazmali qurol kelganini bilmayman. Bunga aslida kim mas'ul? Kelib-ketayotgan kuzatuvchilar ichida nahotki birortasi shu masalani hal etishga qiziqmasa yoki qishloq maktablari ahamiyatsizmikan?.. Biz shu kamchiliklarni bartaraf qiladigan "ishchi guruh"ni kutib qolamiz...

Mahliyoq MAHKAMOVA

Maktabimizda yangi xodim ish boshladi. Ijodiy-madaniy masalalar bo'yicha targ'ibotchi ekan. Bu insondan kutadiganlarimiz ko'p. Sinfimdagi ijodkor o'quvchilarni birkirishni o'yladim. Maktab, o'quvchi, ota-onalar, va albatta, o'qituvchilar uchun bu juda katta yangilik. Bir so'z bilan aytganda, bu lavozim egasi yangi iste'dodlarni kashf qiluvchi, o'quvchilarimizni ma'naviy jihatdan o'stiruvchidir. O'ylaganlarim amaliyotda natija bersa bo'ldi, o'quvchilarimizning tadbirlar-u yig'inlardan, maktabdan ko'ngli sovimasin ishlikib.

Ozoda KAMOLOVA

Test savollari "Ma'rifat"da chop etiladi

Bu yil ham Davlat test markazi va "Ma'rifat" gazetasi hamkorligi davom etishini ma'lum qilamiz. Abiturientlarning test sinovlariga puxta va samarali tayyorgarlik ko'rishiga ko'maklashish maqsadida gazetamizning navbatdagi sonlarida imtihon olinadigan fanlar bo'yicha

Davlat test markazining aprobatsiyadan o'tgan test savollarini e'lon qila boshlaymiz.

Gazetamizga obuna bo'lishni istasangiz, hududingizdagi "Matbuot tarqatuvchi" va pochta bo'limlariga murojaat qilib, obunani rasmiylashtiring. Shuningdek, test savollari "Ma'rifat" mobil ilovasida ham berib boriladi. "Ma'rifat"ga obuna bo'ling va test savollari bilan tanishishga tayyorgarlikni hozirdan boshlang!

Marifat

DTM

Obuna
indeksi - 150.

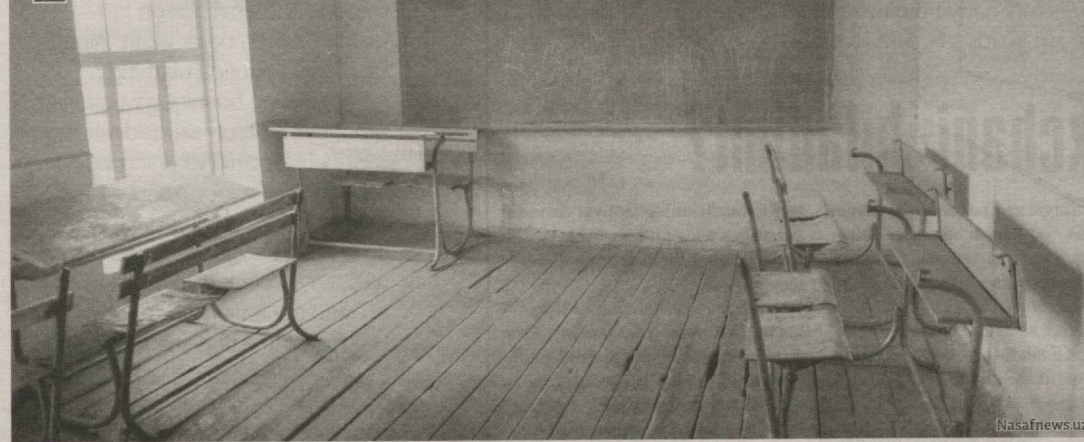
www.marifat.uz

f /marifat.uz

@marifatziyo

Agar o'sha sinovdan o'tgan "baxtli" direktor, ishlagan maktab, shahar, qishloq uchun mutlaqo begona kishi bo'lsa-chi.

qarab to'n bichmang!

Nasafnews.uz

nishga erishib bo'ladi, deb o'ylashsa. Aslida o'qituvchini bo'shatishni emas, balki unga amaliy yordam berishni, zakovatda, bilimga tashnalikda markazdan qolishmaydigan, bolalarni kamolga yetishiga xizmat qiladigan maktab binosi qurib berishni o'ylash lozim. Respublikadagi barcha umumta'lim maktablarini poytaxtdagi yoki viloyat markazlaridagi maktablar qarichi bilan o'lchamaslik kerak.

"Maktablar ta'lim berish emas, ish berish muassasasiga aylanib qolgan", deyilibdi Xalq ta'limi vazirining Oliy Majlis Senatiga yuborgan hisobotnomasida. Bu yerda tanish-bilishchilikka sha'ma qilingani tushunarli. Ammo bu ham ancha bahsli masala. Nega desangiz, ta'lim tizimidagi o'zgarishlar natijasida birdaniga pedtexnikum, pedkollejni bitirib chiqqan o'qituvchilarga dars berilmaydigan bo'ldi. Tasavvur qiling, bu qancha o'qituvchining ishsiz qolishiga olib keldi. Qo'lida ishlagan o'qituvchining tajribasini, malakasini bilgan direktorlar ana shu "bilmasdan" kollejlarda o'qib qo'rgan o'qituvchidan foydalanishga harakat qildi. Unga rasm, musiqa darslarini berdi. Buning nimasi yomon. Balki o'sha "kollejchi" o'qituvchi oliy ma'lumotli o'qituvchidan rasmini yaxshiroq chizar, musiqani yaxshiroq tushunar. Uni o'quvchiga soddada, chiroyli uslubda o'rgata olar. Aslida ham shunday. Bir vaqtlar mahallamizdagi maktabda Muhabbat Ungerboeye va ismli boshlang'ich sinf o'qituvchisi bo'lardi. Qishlog'imizning deyarli barcha ota-onasi farzandi, nabirasi dastlabki ta'limni Muhabbatdan o'rganishini xohlardi. Chunki u chinakam muallim edi. U o'qitgan o'quvchilarning husnixati chiroyli, o'zlashtirishi a'lo, odobi ham shunga yarasha bo'lardi. Vaholanki, u ham pedtexnikumni bitirgan edi. Yuqorida aytganimiz o'zgarishlardan so'ng Ungerboeva ishdan bo'shab, uyda qoldi. Shuncha tajriba, bilim ham uga qamaldi. Oliy ma'lumotli, ammo hali tajribasi kam o'qituvchi qo'lida o'qiyotgan bolalarning ota-onalari, bolalarini darsdan so'ng qo'shimcha saboq olishi uchun aynan uning uyiga olib kelishardi. Hozirgi til bilan aytganda – Muhabbatni o'zlariga repetitor qilib saylashdi.

Bir kuni Nasriddin Afandining qitmiriligi tutib to'yga boy qo'shnisining kimbob to'nini kiyib boribdi. Uning

salobatini ko'rgan mezbonlar Afandini to'rga o'tqazishibdi. Oldiga qazilar to'g'ralgan norin, qip-qizarib qovurilgan baliq, jizzali patirlarni taxlab tashlashibdi. Afandi darhol to'nini yechib, "ye, to'nim ye, bu menga emas, senga ko'rsatilayotgan iltifot", degan ekan. Shunga o'xshab agar hamma gap diplomda bo'lsa, nega diplomli o'qituvchining shogirdlari barchasi birday a'lochi bo'lib ketmayapti. To'g'ri, diplom kerak. O'rta maxsus ma'lumotli o'qituvchi ham oliy ma'lumotli diplom egasi bo'lishni istaydi. Ammo qanday qilib! Xayriyat, hozir sirtqi, kechki bo'limlar ochildi. Ammo kontrakt pulini to'lashga o'sha o'qituvchining hammasi ham mablag' topa oladimi? Balki malakali, tajribali, maktab jamoasi uchun zarur kadrlarni tekin o'qitish yoki tuman xalq ta'limi bo'limi yelkadosh bo'lishi kerakdir?

Bizda "sallasini olib kel, desa, kallasini olib borishadi". Ma'lumotlarga ko'ra, ayni paytda 80 mingga yaqin oliy ma'lumotli o'qituvchi ishsiz emish. Ularga o'rin ochish uchun hech o'ylab o'tirmay pensionerlarga ariza yozdirib olishadi. Uning bilimi, tajribasi, kuch-quvvati bilan hisoblashib o'tirilmaydi. Ammo o'sha pensionerning o'rniga kelgan yosh mutaxassis bolaga o'sha keksa o'qituvchi berganchalik bilim bera oladimi, mehrini qozona oladimi, bu bilan mutasaddilarning ishi bo'lmaydi. Chunki buyruq shunday. To'g'ri, yoshlarga ish kerak. Ammo bilimli ustoz ham. Agar o'sha yosh o'qituvchi uch-to'rt yil ustoz yonida malaka oshirsa, kimga foyda, kimga zarar? O'qituvchilar ko'payib ketgan bo'lsa, ikki-uch yil pedagogika sohasidagi oliy ta'lim muassasalariga qabulni kamaytirish lozim. Ammo bunday qilinmaydi. Chunki kontrakt to'lab o'qiydigan talaba qancha ko'p qabul qilinsa, oliy o'quv yurti moddiy jihatdan shuncha mustahkamlanib oladi-da! Qarang, hozir markazlardagi maktblarning har bir sinfida 33-35 o'quvchi o'qiydi. Bu bir paytlar Xalq ta'limi vazirligida ishlagan opamiz tashabbusi bilan bo'lgan. To'g'ri-da, sinflar soni qisqarsa, qisqargan sinf hisobidan maoshlar tejaladi. Go'yo mamlakat budgetini o'ylab qilingan harakat. Ammo ma'naviyatdan tejalgan mablag', ayniqsa, yoshlar ta'limidan tejalgan mablag' ertaga mamlakat kelajagi uchun qanchalik ulkan zarar keltirishini o'ylab ko'rishmaydi. Agar

sinflarda 22-25 o'quvchi o'qisa, sinflar soni ko'payadi, o'qituvchilarga ish o'rni ochiladi. Ta'lim sifati yaxshilanadi. Chunki 35 o'quvchi bilan ishlashdan ko'ra 25 o'quvchi bilan ishlash, ularning qiziqishi, layoqatini sezish, shunga ko'ra har bir bolaga alohida yondashish ancha samarali bo'lishi aniq. Ma'lum muddat ba'zi sabablarga ko'ra maktabda dars berganman. O'zimdan katta o'qituvchidan ish o'rganish uchun uning darsida qatnashdim. Ustoz dars paytida Qodirov degan bolaga ko'p e'tibor qaratdi. Avvalambor, sal oldingiroq qat'oradi. Agar o'sha bola tajribasiz va yosh o'qituvchining sinfida o'qiganda yomon o'qiydiganlar qatoriga tushib qolish ehtimoli yuqori bo'lardi. Tan olish lozim, har qanday mahoratli pedagog ham sinfdagi 40 bola bilan birday ishlay olmaydi. Barchasini birday yaxshi ko'rganini bilan qirqta bolaga birday dars o'tolmaydi. Bu esa ta'lim tizimidagi katta fojialardan biri. Chunki o'quvchi ustozni hurmat qilsagina, uning darsini o'zlashtirishga harakat qiladi.

– Qodirov sal to'polonchi. Keyin, darsni qabul qilishi qiyinroq. Unga yaxshi gapirib, yutug'ini maqtab tursangiz, o'rganishga intiladi. Aks holda hammasini tashlab qo'yadi, – dedi ustoz. Mana shu tajriba va pedagogik mahorat deyiladi. Agar o'sha bola tajribasiz va yosh o'qituvchining sinfida o'qiganda yomon o'qiydiganlar qatoriga tushib qolish ehtimoli yuqori bo'lardi. Tan olish lozim, har qanday mahoratli pedagog ham sinfdagi 40 bola bilan birday ishlay olmaydi. Barchasini birday yaxshi ko'rganini bilan qirqta bolaga birday dars o'tolmaydi. Bu esa ta'lim tizimidagi katta fojialardan biri. Chunki o'quvchi ustozni hurmat qilsagina, uning darsini o'zlashtirishga harakat qiladi.

Xalq ta'limi vazirligi tomonidan taklif qilinayotgan "islohot"lardan yana biri maktablarda ona tili darslarini qisqartirish. Nima emish, dars soati ko'p bo'lsa ham bola ona tilini yaxshi o'zlashtira olmayotgan emish. To'g'ri gap. Ammo uning ildiziga qarang — bunga kim aybdor, o'quvchimi, o'qituvchimi?

Birinchiidan, ko'pchilik aytganiday ona tili darsliklari ancha murakkab tuzilgan. O'quvchiga zarur bo'lmagan boblar, mashg'ulotlar ko'p. Ikkinchiidan, 35 bolaga ana shu murakkab darslikni sodda qilib yetkazish oson emas. Nima uchun biz xorijiy tillarni o'rgatishda o'quvchilarni teng ikkiga bo'lib o'qitamiz-u, ona tilimizda bunday qilmaymiz. Agar bolalar soni kamaysa, o'zlashtirish osonlashmaydimi, o'qituvchini mushkuli oson bo'lmaydimi, Yana alam qiladigani, hozir

o'zbek tilidan ko'ra ko'proq rus tilidagi maktablarga bolalarni berish urf bo'ldi. Nima emish, bola xorijiy tili bilsa kelajagi porloq bo'lar emish. Qiziq, uning kelajagi qayerda porloq bo'ladi? Albatta, chet elga borib ishlasa, kimgadir mardikor bo'lsa. Agar u bilimli bo'lib O'zbekistonda qolsa, unga xorijiy tilni bilish unchalik ham muhim emas. Chunki atrofi to'la millatdoshlar. Bir tilda gaplashadi, bir dilda o'ylashadi. Odam o'z yurtiga naf keltirishi kerak emasmi? Qani, bizdagi milliy g'urur, milliy or?! Nahotki undan tirikchilik, yaxshi yashash uchun kechib yuborsak. Endi ona tili darslari qisqartirilib, rus tili soatlari ko'paytirilar emish. Buni qanday tushunasiz?! Hamonki o'zbekchani bilmasa, unda rus tilini o'rgansin, ruscha fikrlashi uchunmi? Umuman, boshlang'ich sinflarga xorijiy tili o'rgatish kerakmi? Millatning bolasining tili o'zbek tilida chiqsa, uning jozibasini, leksik bo'yqlarini, gapdagi o'rmini, sinonim, omonimlarini, qochirim, pichinglarini yaxshilab o'rganib olsa, unga chet tilini o'rganish, solishtirish, o'z tilining yutuqlarini sezish oson bo'ladi.

Yana meni cho'chitgan narsa – direktorlarning endi maxsus sinovlardan o'tkazib saylanishi. Agar o'sha sinovdan o'tgan "baxtli" direktor, ishlagan maktab, shahar, qishloq uchun mutlaqo begona kishi bo'lsa-chi. U jamoaga maxsus tayyorgarlikdan o'tib, maktab jamoasini tarbiyalab qo'yaman, yaxshi dars bersa bersin, bo'lmasa, katta ko'cha deb kelsa-chi. Axir o'qituvchi ham inson, unda ham qalb bor. U ham yaxshi gapga muhtoj. Agar maktabga jamoa bilgan, hech bo'lmagan tadbirlarda ko'rib yurgan kishi rahbar bo'lsa, bu boshqa gap. Chunki u jamoani ham, har bir o'qituvchining yutuq-kamchiligini, oilaviy sharoitini biladi. Shunga qarab ish tutadi. Aks holda o'qituvchi xuddi ertaga ishdan haydaladigandek hadik bilan dars o'tsa, o'qituvchilar bir-birlariga hadik bilan qarasa, bilmasanini hamkasbidan so'rashga cho'chisa, jamoadan ahillik ketsa, kimdir yangi direktorga yoqish uchun maxfiy ma'lumotlarni yig'a boshlarsa, har to'rt oyda bo'ladigan sinovdan qo'rqib xavotirda tursa, toifamni tushirishsa yoki ishdan bo'shatishsa, nima qilaman, qayerga boraman degan xavotirda yursa, u yaxshi dars o'ta oladimi? O'z ustida ishlash uchun unda kayfiyat bo'ladimi, ana shular haqida o'ylayapman. Yangi O'zbekiston maktab ostonasidan boshlanadi, dedi Prezidentimiz. Bu juda katta ishonch, juda katta mas'uliyat. Mamlakatimizda o'qituvchining obro'sini oshirib, uni ham moddiy, ham ma'naviy jihatdan qo'llab-quvvatlayotgan paytda yuqoridagi masalalarni hal qilish kerak. Ustoz otangdan ulug', otangday emas. Chunki ota bolani osmondan yerga olib tushsa, ustoz zakovatli, fikralti, bilimli qilib uni osmonga olib chiqadi. Shu bois ham ustozni otadan-da ulug' deb ardoqlashadi. Shunday ekan, o'qituvchilar, ta'lim sohasini rivojlantirishda hazrati ustozlar sha'niga tegmaydigan, ularning ota-onalari, o'quvchilar orasida obro'sini ko'taradigan fikrlar izhor qilaylik. Ularni ko'llab-quvvatlaylik. Chunki siz bilan bizning, Vatanimizning kelajagi ular qo'lida kamol topadi.

Muhabbat HAMIDOVA

Xushkayfiyatli bola — “a'lochi” bola

Mutaxassislarning aytishicha, inson bosh miyasi atrofda minglab signallarni qabul qiladi, bu ma'lumotlarning faqat bir foizigina bildirilayotgan fikrlar bayonida qayta aks etadi. Tadqiqotchi Andrea Mechelli o'z izlanishlarida ushbu aqliy faoliyat 7 yoshdan xorijiy tilni o'rganayotgan o'quvchida yaxshi rivojlanishini isbotlagan. Qolaversa, bu uning intellekti va dunyoqarashi o'sishiga yordam beradi.

Bola ko'proq xushkayfiyatda yursa, o'yinga to'yinsa, qiziqarli taassurotlarga boy sayrlarga chiqsa, “a'lochilik”ka poydevor qo'yiladi. Shu bois ota-onalar kichkintoylarni aqliy mehnatga jalb qilishdan avval idrok, diqqat va tafakkuri qanday rivojlanganini sinab ko'rishi maqsadga muvofiq. Masalan, unga uch xil rasm ko'rsatib, ketma-ketlikni tartib bilan aytishini so'rang: 1. Bola ko'chat o'tqazyapti. 2. Bola ko'chat olib kelyapti. 3. Bola ko'chat sug'oryapti (to'g'ri javob: 2, 1, 3). Yoki farzandingizga o'nta buyum nomini anglatuvchi so'z o'qib bering va eshitganini takrorlashini talab qiling. Beshtadan kam so'z aytgan bolada eslab qolish qobiliyati sust.

Bundan tashqari, “To'xtamay qidir” o'yinida o'g'il-qizlarning diqqat, sezgi va xotirasi rivojlantiriladi. 10–15 daqiqa mobaynida xonadagi predmetlarni e'tibor bilan ko'zdan kechirish imkoni beriladi. Keyin esa ularni o'lcham, rang, shakl jihatdan bir xil ketma-ketlikda sanab berishi kerak bo'ladi. Bu jarayonda ular ongiga murakkablik va mavhumlikni singdirish foyda keltirmaydi.

Ilmiy-ommabop manbalarda qayd etilishicha, yoqimli kuy bolaning bilimli bo'lishiga, me'da faoliyati yaxshilanishiga, fortepiano va skripkada ijro etilgan kuy kichkintoyning o'sish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Jahon olimlarining tadqiqotlari natijasi shuni ko'rsatganki, klassik mu-

siqualar oshqozon yarasi tezroq bitishiga yordam berar ekan.

Bir yo'la bir nechta tilni o'rganishga qodir bo'lgan va bunga erishgan yoshlarga ta'lim berish alohida e'tibor va mas'uliyat talab etadigan vazifa. Xorijiy tilni o'rganishga bo'lgan ishtiyoq va faollik o'z ona tilimizga e'tiborning susayishiga olib kelmasligi kerak. Buning uchun bolaga ta'lim-tarbiya berishning ilk bosqichida o'z tilidagi ovozli matnlarni tinglab, o'yinchog'i yoki ko'cha-ko'yda ko'rgan buyum va jonzotlar haqida tasavvurga ega bo'lgandan so'ng ularning nomi rus yoki ingliz tilida qofiyali she'r-u qo'shiqlar orqali eshittiriladi. Kichkintoyga dastlab muloqot qilish jarayonini o'rgatish kifoya. Avvalo, uning kuzatuvchanligi, odatiy salomlashish odobini bilishiga ishonch hosil qilgach, “salom (hello), xayrli tong (good morning), xayrli kun (good afternoon) va xayrli kech (good evening)” so'zlarini ashula qilib kuylashga chorlaymiz. Kichik yoshdagi bolalarga so'z va matnlarni yod olishni uqtirish emas, tilga olinayotgan predmetni rasmlar orqali izohlashni va ko'rgazmali qurollar yordamida harakatli tushunchalarni o'rgatish yetarli.

Sojida MUHAMMADIYEVA,
Toshkent shahridagi
204-maktab o'qituvchisi

Tajriba

“Piyola”dagi harakat

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga mavzu qiziqarli, noan'anaviy o'yinlar bilan tushuntirilsa, maqsadga muvofiq bo'ladi. Ayrim paytlari sinfdagi 25 o'quvchining barchasini birdek baholashning imkoni bo'lmaydi. Shunda lirik chekinish — “Piyola” o'yin usulidan foydalanaman. Ushbu o'yin orqali o'quvchilar jamoaga tez kirishadi, kayfiyati ko'tariladi, charchog'i chiqadi.

Mashg'ulotni o'tkazishdan avval sinf o'quvchilari uch guruhga bo'lib olinadi va sardorlar saylanadi. Doskaga guruh sardorlari taklif etiladi, ularning qo'lga texnologiya darsida yasalgan rangli karton piyola tutqaziladi. Sardorlar bir-biriga piyola beraturib, o'tilgan mavzu yuzasidan 3 daqiqa ichida qo'shimcha ma'lumotlarni aytish orqali savol-javob o'tkazadilar:

— piyola navbat bilan har xil usulda uzatiladi;

— o'quvchi har xil ko'rinishni ko'rsata olishi kerak;

— piyola uzatayotgan o'quvchi yangi usul topolmasa yoki harakat takrorlansa, o'yindan chiqadi va g'olib guruh aniqlanadi.

Savollarga javob topish uchun sardor o'z guruhidagi tengdoshlariga yuzlanadi. Umumiy xulosa o'yin shartiga ko'ra bir daqiqa ichida e'lon qilinadi. Piyola uzatishda ham ba'zi qoidalar mavjud. Masalan, 2-sinf “O'qish” darsligidagi “Amir Temur bobomiz” mavzusida birinchi guruh sardori (qo'li ko'ksida piyolani uzatib) “Amir Temur

shaxsiga ta'rif bering”, deydi. Keyin navbatdagi guruh sardori (piyolani qiya holda ta'zim bilan uzatib) “Amir Temur nechanchi yil, qayerda tug'ilgan?”, deb savol beradi. Shu tarzda o'yin davom etib, o'tilgan mavzu yuzasidan savollarga javoblar berib boriladi. Sardorlar o'zlari uchun turli harakatni o'yab topishi, piyolani bir chertib uzatishi yoki teskari tutib turishi kabi holatlar o'quvchini pozitivlik va moslashuvchanlikka o'rgatadi. Dars yakunida faol o'quvchilarning barchasi baholanadi. Muhimi, har bir o'quvchi o'z guruhi g'olib bo'lishi uchun tishoqqoqlik bilan intiladi, tortinchoq o'quvchilar ham mashg'ulotda faol bo'lishadi.

Aziza RAHIMOVA,
Yashnobod tumanidagi
198-maktabning boshlang'ich
sinf o'qituvchisi

Sinab ko'ring

2-sinf “Matematika” darsligida 100 ichida qo'shish va ayirishga doir misol va masalalar berilgan. Bu topshiriqlar diqqatni jamlash va rivojlantirish, bolalarning aqliy faoliyatga tezroq kirishishlari va ko'nikma hosil qilishiga yordam beradi.

100 ichida qo'shish va ayirishga doir misol va masalalarni yechish

Maktab dasturi talablariga binoan 100 ichida qo'shish va ayirishni o'rganishda o'quvchilar qo'shish va ayirishning hamma hollari uchun usullarni o'rganibgina qolmay, balki nazariy bilimlarning muayyan kompleksini ham o'rganishlari kerak. Masalan, 1-sinfda son yig'indisiga qo'shish va yig'indini songa qo'shish, sonni yig'indidan ayirish va yig'indini yig'indigida qo'shish, yig'indidan yig'indini ayirish xossalari o'rganiladi.

Xossalarni va tegishli hisoblash usullarini ochib berishdan avval tayyorgarlik ishini bajarish kerak. Buning natijasida o'quvchilar sonlar yig'indisi va sonlar ayirmasi kabi matematik ifodalarni o'zlashtiradilar, tengliklar bilan tanishishadi. 1 va 2 amalli ifodalarni qavslar yordamida yozishni o'rganishadi, ikki xonali sonlarni ularning xona qo'shiluvchilari yig'indisiga almashtirish bilan tanishadilar.

“Yig'indi” matematik ifodasi bilan o'quvchilar birinchi o'nlikni o'rganayotganlarida, so'ngra “ayirma” bilan tanishadilar.

Masalan $8 + 1 = 9$ misolini yechishdan so'ng o'qituvchi yig'indini aytishni taklif qiladi. Bolalar 9 sonini aytadilar, so'ng $8 + 1$ ifodaning yig'indi deb atalishini tushuntiradi. Ikkita qo'shishni, qo'shiluvchini yig'indi bilan almashtirish mumkin.

Qo'shish va ayirishni tushuntirishda quyidagicha ish olib boriladi: avval 0 bilan tugaydigan ikki xonali sonlar, keyin sonning yig'indisini qo'shish va sonni yig'indidan ayirish usullari o'rganiladi.

$50 + 10 =$ (beshta o'nlik qo'shuv bir o'nlik, teng olti o'nlik)
 $50 + 10 = 60$.

$90 - 60 =$ (toqqizta o'nlik ayiruv oltita o'nlik, teng uchta o'nlik)
 $90 - 60 = 30$.

5 0 5 + 0
13 20 13 + 20

41 41 41 + 41
a b A + b

1-qo'shiluvchi 2-qo'shiluvchi yig'indi

15 12 15 - 12

20 0 20 - 0

13 7 13 - 7

a b A - b

Kamayuvchi ayriluvchi ayirma

Har bir yozuv og'zaki tushuntiriladi. Dastlabki vaqtlarda o'qituvchilar yechish usullarini tushuntirayotganlarida tegishli terminlardan foydalanish, ya'ni sonni o'z terminlari bilan atashlari juda muhimdir (birinchi qo'shiluvchi, ikkinchi qo'shiluvchi).

2-sinfda x harfi o'zgaruvchini belgilaydigan simvol sifatida kiritiladi. Bu boshlang'ich sinflardan o'zgaruvchi tushunchasini shakllantirish va simvollarni matematik tilda ifoda qilish imkonini beradi.

Harfi o'zgaruvchini belgilash uchun simvol sifatidagi ma'nosini ochib berishga tayyorgarlik ishi 2-sinfda o'quv yilining boshida qo'shish va ayirish amallarini takrorlash munosabati bilan o'tkaziladi. Harflarning kiritilishi bilan bir vaqtda tayyorgarlik davrida, bolalar yangi terminlar: “matematik ifoda” va “matematik ifodaning qiymati” bilan ta'rifsiiz tanishadilar. Bu davrda yig'indi va qoldiqni topishga doir bir xil mazmundagi sodda arifmetik masalalarni yechish bo'yicha ish olib boriladi.

Dilfuza YUSUPOVA,
Bo'stonliq tumanidagi
36-maktabning boshlang'ich
sinf o'qituvchisi

Nuqtayi nazar

Konspekting qani?

O'quvchi hikoyasi:

Bir kuni uyimizga mehmon kelib qoldi. Ota-onam toki mehmonlarni kuzatib, ular ketgach, uy ishlarini birligida saranjom qilmaguncha dars stolimga o'tirolmadim. Vaqt esa alamahal bo'lgan edi. Kundaligimni oldim, ertangi bo'ladigan darslarga qarab kapalagim uchib ketdi! Axir, jadvalda biologiya, tarix turibdi?! Nima qilindi, demoqchimisiz? Ikki fandan ham konspekt yozishim kerak, yanayam anavi biologiya bo'lmishning mavzu bo'yicha kitobda berilgan rasminiyam chizishim kerak. Ustozning aytishicha, haliyam qo'shimcha masalalar bermay, bizga yon bosarkan. Tarix-chi? Tarix ustoz katak qoldirilmagan holda kamida uch bet yozilgan konspekt talab qiladi. Maktabda ona tili va matematika dan uy vazifalarini bajarib olganim yaxshi bo'lgan ekan. Tarixdan tez-tez yoza boshladim, charchagan ekanman, ko'zlarim yumilib ketay deyapti. Bir amallab, katta-katta yozuv bilan belgilangan me'yorni bajardim. Qo'lim toldi, ko'p vaqtim yozishga ketib qoldi. Endi o'qishim kerak... Shoshma, dedim o'zinga, konspekt yozdim, balki so'ramas mendan. Har doim konspekt yozmaganlarni jazolaydi-ku, deya tinchlanib oldim-da, biologiyani ochdim. Buncha ko'-o'p, uchta rasmi ham bor ekan. Soat tungi 01 ni ko'rsatyapti. Onam necha martalab kelib ketdi: "Bo'ldi, uxla, ertaga darsda mudrab qolasan". Yotmasam bo'lmaydi endi, chunki onajonim ham mendan xavotirlanib uxloymayapti. Saharda turib o'qib olaman. Konspektni to biologiya boshlanguncha yozib olarman...

Aksiga olib, ona tili darsida daftarinmi oldirib qo'ydim. O'zimdanda bo'ldi: "kechadan qolgan" uy ishi - konspekt yozib o'tirgandim, uztoz quloq solmayapsan deb kitobimni ham, daftarinmi ham olib qo'ydi, dars tuga-gach uzr so'rab, qaytarib oldim.

Tarixdan o'qimay kelganimni bildirmay deb shuncha urindim, bo'lmadi. Mustahkamlashda o'rtaga savol tashlab, javobni mendan so'rasa bo'ladimi? "Javob bersang-chi, daftaringga yozgansan-ku?!" Eh, ustozjon, konspektni yozdim, lekin o'qimadim-da. Ichimda ming bir bahonalar to'qila boshladi. Hech biri tilimga ko'chmay, rosa qiynalдим. "Konspekt yozibsan, lekin o'qimabsan, demak, dars qilmabsan?" Ustozim naqadar haq! Dars qilmadim men, kitob ko'chirdim!

Biologiya boshlandi. O'qib kelganman. Daftar so'rab qolmasidan doskaga chiqib olay deb birinchilardan bo'lib qo'l ko'tardim. Savollarga ham javob berdim. O'qituvchimiz xursand: "Juda yaxshi o'rganib kelibsan! Bahong besh!" Xotirjam bo'lib joyimga o'tirayotgandim, ustozim: "Daftaringni olib kel-chi?" desa bo'ladimi? Ustimga bir chelak suv quyildi! Boshimni quyib

solib olib bordim. "KONSPEKTING QANI?" Yig'lab yuboray dedim...

O'quvchiligimizda, ayniqsa, talabligimizda ba'zi darslardan ustozlarning muttasil konspekt yozdirgani, yozish amalidan bezdirib qo'ygani uchunmi, haligacha uy vazifasi tariqasida beriladigan kitobdagi mavzuni to'lig'icha ko'chirishni yoki bir necha betlab daftarga "yozdingmi yozding" qabilida qayd etiladigan konspekt-ni hech yoqlagim kelmaydi. Siz ham o'quvchiligingizda darslikning o'zida amaliy, yozma topshiriqlari berilmaydigan fanlardan uzundan uzoq konspekt yozganmisiz? Yozmasangiz bahongizni tushirib yoki "darsini qilmayapti, e'tibor qaratmayapsizlar" deya ota-onangizga e'tiroz bilan chiqqan ustozingizdan ranjigansizmi? Yo ularni haq deb bilgansizmi?

Fanlarni yozma topshiriqlarsiz o'zlashtirish davriyligi vaqtinchalik. Bilimni va xotirani charxlash uchun ham mustahkamlovchi yozma topshiriqlar zarur. Ammo...

"O'quvchi kitob o'qimayapti, hech bo'lmasa, kitobdan daftarga mavzularni ko'chirsa, ko'rib turgan ko'z orqali ham xotirasiga ma'lumotlar joylashadi" yoki "kelgan tekshiruvchiga konspekt asos" degan maqsadda konspekt yozdiradigan hamkasblar ham yo'q emas. Shunchaki kitobdan ko'chirish orqali daftar qoralansa, ko'z ham nimani ko'rayotganiga diqqat qilmasa, hammasi bekor. Undan ko'ra, kitobni ikki-uch qayta tushunib o'qimoq zarur. Yozma topshiriqlar, jumladan, konspekt yozish maqsadli bo'lsa, ta'lim sifatiga kutilgan hissasini qo'sha oladi. Shu o'rinda konspekt atamasi va tushunchasi, maqsadi va vazifasi haqida bir og'iz so'z:

Konspekt (lot. conspectus — ko'rinish) — kitob, maqola, leksiya va boshqalarning qisqa yozma bayoni. Konspekt reja, qisqa bayon qilingan asosiy nizom, fakt va misollardan iborat.

Konspektda quyidagilarni aks ettirish kerak:

- Gap nima haqida;
- Nima ta'kidlanayapti;
- Qanday dalillanyapti?

Konspekt turlari.

Rejali

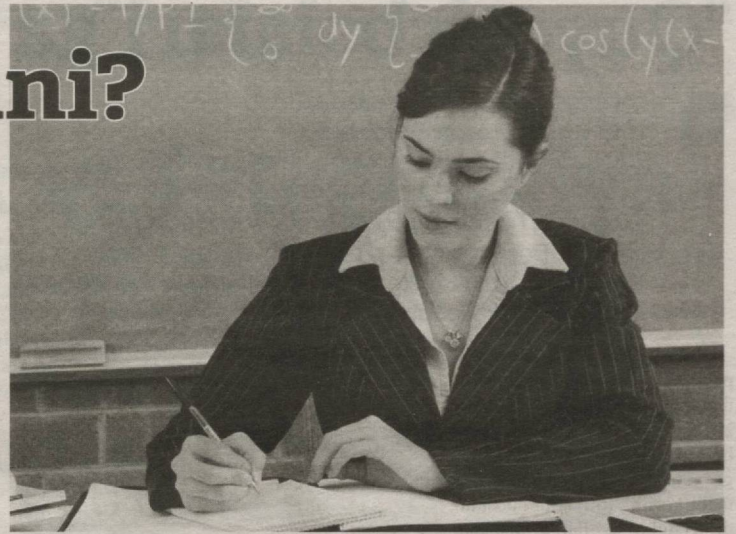
Oldindan tayyorlangan reja yordamida tuziladi: uning har bir bandiga konspektning tegishli qismi mos keladi.

Matnga doir

Ko'pincha mantiqiy o'tishlar bilan bog'langan ko'chirmalardan tashkil topadi.

Erkin

Ko'chirmalar, ba'zan tezislar aralashmasidan iborat bo'ladi.

Xronologik

Hodisalarning o'zini ko'rsatish asosida ularning xronologik izchilligini aks ettiradi.

Tahliliy

Ko'pincha bir necha manbadan foydalanib aniq mavzuni ochib beradi.

Tematik

Matning butun mazmunini aks ettirmaydi, faqat muayyan, aniq mavzu bo'yicha, qo'yilgan savolga javob beradi.

Matni o'qib chiqqandan keyin konspekt qilish usullari. **1-variant.**

Asosiy so'zlar	Mohiyat, asosiy fikr	Asosiy fikrning ochib berilishi	Xulosa, savollar, shaxsiy munosabat

2-variant.

Asosiy masalalar	Masalalarning ochib berilishi

Konspektda so'zlarning ko'p bo'lishi, haddan ortiq ko'chirma olish, matning mantig'iga putur yetkazib, uning uslubiy xususiyatini saqlab qolishga urinishdan o'zingizni tiying. (Manba: <http://www.dissertant.uz/>)

Har qanday yozma topshiriqlarning, eng birinchi navbatda, samarali natijasi muhim. O'qituvchi mahorati ham shunda. Dars rejasining mukammal tuzilishi qo'yilajak poydevorga

yalar muallifiga aylanishi kabi kompetensiyalarni namoyon eta olsin. Chunki qoliqli darslar tafakkurni chegaralaydi. O'quvchi ehtiyojini hisobga olmaslik esa uning qimmatli vaqtini o'g'irlyaydi, xolos.

Masalan, mantiqiy savollar, jadvallar usulida o'quvchi bilimni mustahkamlashga qaratilgan yozma uyga vazifalar ko'zlangan maqsadga xizmat qiladi. O'qiyotgan mavzusining bosh g'oyasini aniqlaydi, g'oyaning to'lig'icha ochilishiga xizmat qiluvchi kichik detallar nimalar ekanligini bil-

ish uchun izlanadi, kalit so'zlarni topadi va o'z mehnatidan mamnun holda daftariga qayd etadi. Ba'zan o'quvchi istagi va o'zlashtirish darajasini hisobga olib, individual topshiriqlar berib borish ham yaxshi samara beradi. Deylik, o'quvchi aniq fanlarga mehr qo'rgan, tanlagan yo'nalishidagi fanlar ham matematika, informatika. Hayot matematika fanidan iborat emasligini o'quvchiga mohirona anglatish ham san'at. Ya'ni, o'quvchi psixologiyasini o'rgangan holda (bunda, ota-ona hamkorligi juda zarur! Chunki o'qituvchi mehnatining bekor ketishiga sababchi ham, afsuski, o'zimiz! Bee'tiborlilik, boshqa fanlarni ikkinchi darajada ko'rish!) fanlararo uzviylikni ta'minlovchi mantiqiy topshiriqlar ta'siri nihoyatda kuchli! Shaxsni kamol topirishda Shaxsni o'rganishimiz ta'lim berishdagi to'g'ri yo'lning boshlanishidir.

Aziz ustozlarim! Bugun o'quvchi darslarimizdan qoniqiyaptimi? Bir xillikdan qutuladimmi? Javobi o'zimizda bo'lsa, muhimi shu.

“Quyosh bolalari”ga hunar o‘rgatgan qiz

“17 yoshli qiz o‘z joniga qasd qildi”.

“18 yoshli qiz bedarak yo‘qoldi”.

“Molxonada 2 nafar qiz osilgan holda topildi”. Bu kabi xabarlar bugun tez-tez qulog‘imizga chalinyapti. Yaqinda xorazimlik homilador kelin ham oilaviy nizolar qurboniga aylandi. Boshqasi nomusi buzilgach, o‘z joniga qasd qilgan. Jamiyatda xotin-qizlarning o‘rni mustahkamlanmas ekan bu kabi mudhish ko‘ngilsizliklar sodir bo‘laveradi.

Oliy Majlis Qonunchilik palatasiga saylangan 150 deputatning 48 nafari yoki 32 foizi xotin-qizlar. Senatda esa bu ko‘rsatkich qariyb 25 foizga yetdi, 1294 nafar xotin-qiz tadbirkorlik foyilayini boshladi. Aslida, ayollarga nisbatan bo‘lgan munosabat jamiyatning rivojlanish darajasini belgilaydi. Asta-sekin jamiyatimizda qiz bolaning ta‘lim-tarbiyasi, dunyoqarashi uning sepidan ko‘ra qadrliroq ekani, to‘ydan keyin farovon turmushni rejalashtirish, oddiy maishiy sharoitlarni yaxshilash, ta‘limga, ma‘rifatga sarmoya kiritish dabdabali to‘y o‘tkazishdan ko‘ra afzal ko‘riylayotgani, inson qadr-qimmatini, sha‘ni o‘zgalarning fikridan muhimroq ekanligini tushunib yetishlari uchun ko‘proq amaliy qadamlar kerak.

Yevropa ittifoqining 12 ming yevro grantini qo‘lga kiritgan 23 yoshli

Hilola To‘xtamurodova haqida maqola tayyorlashga ahd qilishimizga sabab, qiyinchiliklarga bo‘yin egmagan va aniq maqsadlar bilan harakat qilayotgan qizlarni namuna sifatida ko‘rsatish. Hilola To‘xtamurodova “Dunyo sen bilan” nomli Daun sindromi bor bolalarning hunar o‘rganishiga ko‘maklashuvchi ijtimoiy loyiha muallifidir.

Uning ushbu loyihasi Yevropa Ittifoqi tomonidan yuqori baholanib, 12 ming yevro mablag‘ bilan moliyalashtirilgani o‘zbek qizlari uchun faxr. Joriy yilning 20–23-mart kunlari Qirg‘iziston Respublikasining Bishkek shahrida tashkil etilgan xalqaro yoshlar festivalida Hilola ham Daun sindromi bor bolalar bilan ishlashga qaratilgan ilmiy metodik qo‘llanmasi, shuningdek, mamlakatimizning 11 hududida 276 nafar “quyoshli bolalar”ga hunar o‘rgatgani natijalari va tahlillarini xorijliklar bilan bo‘lishdi.

— Imkoniyati cheklangan bolalarni ijtimoiy hayotga moslashtirish kerakligi haqida ko‘p gapiriladi. Ammo jamiyat ular bilan muloqotga qanchalik tayyor? — deydi Hilola. — Daun sindromli bolalar juda mehribon, sabrli va oqko‘ngil bo‘ladi. Hech qachon yolg‘on gapirmaydi, hammani birdek yaxshi ko‘rishadi. O‘z olamlarida yashaydi. Ular bekorga “quyosh bolalari” deyilmaydi, chunki har bir bolakay nurlu. Bunday bolalarda boshqalarga nisbatan aqliy va jismoniy jihatdan ortda qolish kuzatiladi. Ular o‘z oila a‘zolariga o‘xshagani bilan yuz tuzilishi jihatidan ajralib turadi. Mazkur kasallikni davolab bo‘lmasa-da, maxsus jismoniy va aqliy muolajalarni o‘tkazib, uning rivojlanishini yaxshilash, jamiyatda o‘z o‘rni bo‘lishi uchun imkoniyat yaratib berish mumkin.

Yurtimizda bu kabi bolalar uchun ij-

timoij loyihalar tizimli ravishda tashkil etib kelinmoqda, o‘tgan yili BMTning taraqqiyot dasturi ishtirokchilari o‘zbekistonlik opa-singillar Daun sindromi bo‘lgan bolalar uchun mobil ilova ishlab chiqqani e‘lon qilindi. Ushbu ilova yaratilishiga sabab, 18 yoshli Nastarinlar oilasida ham “quyoshli bola” dunyoga kelgani bo‘lgan.

— Ukamiz tug‘ilganida bu tashxisning mohiyatini unchalik tushunmaganmiz. Ota-onam buni eshitib juda yomon holga tushgan. Ularning tushkunlikni yengib o‘tishi juda qiyin kechdi. Atrofdagilarning fikri ham yordam bermadi, shundan so‘ng singlim bilan “Sun Child”, ya‘ni “Quyosh bola” mobil ilovasini ishlab chiqdik. Dasturni takomillashtirish va undan dunyo bo‘ylab foydalanishlari uchun chet tillarida ham ma‘lumotlar to‘plab dastur qamrovini ommalashtirish maqsadidamiz, — dedi mobil ilova yaratuvchisi.

Metin iroda va kuch-g‘ayrat bilan harakat qilayotgan qizlarni ko‘rib havaslanadi kishi. Ularni qo‘llab-quvvatlashda faol bo‘ling, imkoningiz bo‘lsa — ularni tinglang va uddalashiga ishoniring. Ana shunda so‘zimiz boshida aytgan kabi voqealar kamroq yuz beradi. Har bir aqlli inson ortida ayollar turishini yoddan chiqarmaylik.

Marjona JO‘RAQULOVA,
Respublika “Yoshlar ittifoqi”
sardori

Maktabdan tashqari bilim — “Barkamol avlod” bilan

Prezidentimizning 2019-yil 30-sentabrdagi “Xalq ta‘limi tizimidagi maktabdan tashqari ta‘lim samaradorligini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qaroriga muvofiq, Respublikamizda faoliyat yuritayotgan 215 ta “Barkamol avlod” bolalar maktablarining faoliyatini takomillashtirish maqsadida bir qator tizimli vazifalar belgilab berilgandi.

Joriy yilning 13-aprel kuni yurtboshimiz rahbarligida yoshlar bandlegini ta‘minlash va ularning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish borasida belgilangan vazifalar ijrosi yuzasidan videoselektor yig‘ilishi o‘tkazildi. Unda Prezidentimiz “Barkamol avlod” bolalar maktablari faoliyatiga alohida e‘tibor bilan to‘xtaldi. Xususan, “Yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli o‘tkazishga e‘tiborni yanada kuchaytirish zarur. Bu borada respublikada mavjud 215 ta “Barkamol avlod” bolalar markazlari imkoniyatlaridan to‘liq va samarali foydalanish kerak. Bugungi kunda “Barkamol avlod” bolalar markazlari bor yo‘g‘i 175 ming nafar (3 foiz) yoshlarni qamrab olgan. Viloyat, tuman va shahar hokimlariga o‘n kun muddatda “Barkamol avlod” markazlarida zamonaviy to‘garaklar ochish va ularning har bir maktabda tarmoq filiallarini tashkil etish orqali qamrovni kamida 3-5 baravarga oshirish bo‘yicha rejasini

ishlab chiqsin va amalga oshirsin (respublika bo‘yicha kamida 500 ming yoshlarni qamrab olish kerak)” deya belgilab bergan aniq va tizimli ko‘rsatmalari nafaqat hokimliklar balki Respublikamizda faoliyat yuritayotgan barcha “Barkamol avlod” bolalar maktablari zimmasiga katta mas‘uliyat yuklaydi.

Hozirgi kunga kelib, Respublikamizda 215 ta “Barkamol avlod” bolalar maktablarida 7 yo‘nalishda 65 nomdagi 6 218 ta to‘garaklar faoliyat ko‘rsatmoqda. Mazkur to‘garaklarlarga jalb etilgan 6 yoshdan 18 yoshgacha bo‘lgan o‘quvchi-yoshlarimiz quyidagi yo‘nalishlarda:

Madaniyat va san‘at — 28 647 nafar, texnika, konstruktorlik va modellashtirish — 27 617 nafar, jismoniy tarbiya va sport — 11 594 nafar, hunarmandchilik va qo‘l mehnati — 60 145 nafar, turizm va ekologiya — 25 924 nafar, oliy ta‘lim muassasalari va maktabga tayyorlov kurslari — 9 543 nafar, xorijiy tillar

— 11 595 nafar, jami 175 065 nafar o‘quvchi-yoshlar qo‘shimcha bilim va hunarlarni o‘rganib kelmoqdalar. Ularning 3691 nafari imkoniyati cheklangan, 369 nafari ichki ishlar organlarida profilaktik hisobga olingan o‘quvchilardir.

“Barkamol avlod” maktablari viloyat va tuman (shahar) markazlarida joylashib, asosan ularga ushbu hududlardagi o‘quvchilar jalb etilgan. Prezidentimiz ta‘kidlaganidek, “Bugun bolalarimizni maktab, ota-ona yoki institut emas, aksariyat holda qo‘lidagi telefon tarbiyalamoqda. Mobil telefon endi oddiy aloqa vositasi emas, ko‘pincha yot mafkurani tarqatadigan qurolga aylannoqda. Ma‘naviyatimizga mutlaqo begona, zararli g‘oyalar chegarani buzmasdan, bildirmasdan xonadonimizga, jamiyatimizga kirib

kelyapti. Soat sari emas, daqiqa sari kirib boryapti. Bularning barchasi biz uchun ogohlik qo‘ng‘irog‘i bo‘lib yangrashi zarur” deya bildirgan fikrlari zamirida juda katta ma‘no, chuqur o‘ylangan maqsad bor.

Yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ularga maktabdan tashqari vaqtlarida qo‘shimcha, yangi bilim va ko‘nikmalarni o‘rgatish, madaniy-ma‘rifiy tadbirlarni tashkil etish orqali ularda turli yod g‘oyalarga qarshi immunitetni shakllantirish, ommaviy madaniyatning turli ko‘rinishlariga ergashishini oldini olish, jamiyatga sog‘lom fikrovchi, hayotda o‘z pozitsiyasiga ega yosh avlodni tarbiyalashda “Barkamol avlod” bolalar maktablari ma‘suldir va ulardagi imkoniyatlar jamiyatimiz uchun katta foydali manbayidir.

Yurtboshimiz belgilab bergan vazifalar bugungi kunda “Barkamol avlod” bolalar maktablari faoliyatini samarali yo‘lga qo‘yishda bir qator muammoli vaziyatlarni yechishda biz pedagog-xodimlar uchun katta umid bag‘ishladi. Sababi, bugungi kunda “Barkamol avlod” maktablariga yaqindan e‘tibor berilmaganidan ular faoliyatida kamchiliklarga yo‘l qo‘yilgan. Endilikda ushbu masalalar yechimini maktablarda tarmoq to‘garaklarini barcha sharoitlarni yaratgan holda tashkil etilishida, o‘quvchi-yoshlar qamrovini oshirishda, turli xil madaniy tadbirlarni ko‘paytirish orqali o‘quvchilarni maktablarga jalb etishda dastak bo‘lishiga ishonamiz.

Sevara MAHMUDOVA,
Respublika “Barkamol avlod”
bolalar maktabi direktori

Dolzarb mavzu

Asosiy maqsad: Ta'limda uzviylik va integratsiya

Toshkent viloyati ta'lim jarayonida shunday yangi mexanizm yaratildiki, bu hayotiy zaruratga aylanmoqda. Unda ta'lim turlari o'rtasida o'zaro nazorat ham, raqobat ham, manfaatlarining qondirilishi ham ta'minlanadi. Prezidentimizning 2017-yil 27-iyuldagi Qarori bilan tashkil etilgan Chirchiq davlat pedagogika institutida pedagogik ta'lim innovatsion klasterining ilmiy-nazariy asoslarini yaratildi va uni amaliyotga tatbiq etishning mexanizmlari ishlab chiqildi.

Darhaqiqat, bunday pedagogik ta'limning jamiyat barqaror rivojlanishidagi yuqori ijtimoiy ahamiyatidan kelib chiqib tizimdagi muammolar va ularni hal qilishda fan va ta'lim bo'g'inlari o'rtasidagi tarqoqlikka barham berilib, institutda 2018-2019-o'quv yilidan boshlab uzluksiz pedagogik ta'limni klaster tizimi asosida olib borishga o'tildi.

Dastlabki natijalar

Ayni keza pedagogik ta'lim klasteri bo'yicha Chirchiq davlat pedagogika instituti tajribasi sifatida keng ko'lamli ilmiy-amaliy loyihaning pirovard maqsadi hududda maktabgacha va xalq ta'limi tizimining salohiyatini oshirishga qaratilgan. O'tgan yillar davomida bir nechta tarmoq bo'yicha ishlar amalga oshirilmogda. Jumladan, "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim" fakulteti "Maktabgacha ta'lim" kafedrasida Chirchiq davlat pedagogika instituti (2019-yil 1-aprel №01-255), Toshkent viloyati Xalq ta'limi boshqarmasi (2019-yil 2-aprel №2) va Toshkent viloyati maktabgacha ta'lim boshqarmasi (2019-yil 2-aprel №6)ning qo'shma buyrug'iga asosan viloyat tumanlaridagi MTTlar bilan hamkorlik olib borilmoqda. Masalan, "Maktabgacha ta'lim" kafedrasida dastlabki ishini Chirchiq shahar maktabgacha ta'lim bo'limiga qarashli 33-MTT bilan hamkorlik shartnomasini imzolashdan boshladi. Shundan so'ng Bo'ka tumanidagi "Shodiyona" nomli 5-MTT bilan o'zaro hamkorlik shartnomasi imzolandi. Ayni keza hamkorlik ishlari kengayib bormogda. Parkent tumanidagi 13- va Chirchiq shahridagi 8-MTT bilan hamkorlik shartnomalari tuzildi.

Natijada CHDPI "Maktabgacha ta'lim" kafedrasida profes-

Xullas, klaster asosida ta'lim uzviylikni ta'minlash masalalari bo'yicha muammolarni hal qilishda, malakali kadrlarni tayyorlashda OTMlar hamjihatligi, hamfikrligi yo'lga qo'yilmoqda.

Institutda maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini to'raligicha o'rganish, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish maqsadida innovatsion tajriba maydonchalari faoliyati yo'lga

viriy faoliyat, "Rus tili", "Ingliz tili" to'garaklari faoliyati yo'lga qo'yildi. To'garaklar faoliyati natijalari bo'yicha tarbiyalanuvchilarning bilimlarini baholash uchun nazorat savollari berildi va yakuniy baholar aniqlanib, bolalarning bilimlari 10,2 foizga o'sganligi aniqlandi. Natijada kafedra o'qituvchisi Maryamxon Abdullayeva tomonidan "Mahoratli tarbiyachi-pedagog" to'garagi tashkil etildi.

"Maktabgacha ta'lim" kafedrasida professor o'qituvchilari hamda Toshkent viloyati MTTlari, kunduzgi va maxsus sirtqi bo'lim talabalari hamkorligida assotsiatsiya va uning telegram guruhlari tashkil

Kasbga tayyorlash "bog'chasi"

Prezidentimizning ko'rsatmasiga binoan, institutda "Maktab-laboratoriya" innovatsion tajriba maydonchalarida tajriba-sinov ishlari yo'lga qo'yish maqsadida laboratoriya bog'cha qurildi. Bu yerda "Maktabgacha ta'lim" kafedrasida hamkor MTTlar bilan bayram tadbirlari, targ'ibot ishlari va uchrashuvlar doimiy tashkil etib kelinmoqda. Bunday tadbir va uchrashuvlarni hamkorlikda o'tkazish bo'yicha kafedra bilan hamkor bo'lmagan MTTlardan ham takliflar kelib tushmoqda.

Ta'lim tizimiga malakali pedagog kadrlarni tayyorlash va rivojlantirishga yangicha yondashuvlarni joriy etish maqsadida institut qoshida qad ko'targan "Mobil bog'cha laboratoriya" loyiha va konsepsiyasi ichki va tashqi dizaynlarni yaratishda faol ishtirok etib, "Mobil bog'cha laboratoriya" patenti olindi.

Bu yo'nalishda dastlab 7 nafar professor-o'qituvchi faoliyat olib borgan bo'lsa, hozir 19 nafarga yetdi. Shulardan ilmiy darajali o'qituvchilar soni 5 nafarga ko'paydi. Kafedra professor-o'qituvchilari salohiyatini oshirish maqsadida ustoz-shogird tizimini jonlantirish hamda talabalarga zamonaviy darslik va o'quv qo'llanmalarni tayyorlash bo'yicha tinimsiz izlanishlar olib borilyapti. Shu jumladan, hamkorlik natijasiga uzoq yillik tajribaga ega malakali tarbiyachilar kafedraga tashqi o'rindosh sifatida jalb qilindi.

"Maktabgacha ta'lim" kafedrasida tomonidan "Uy enagasi" qo'shimcha mutaxassislik tayyorlash maqsadida o'quv kurslar dasturi ishlab chiqildi. Natijada boshqa yo'nalish talabalari uchun qo'shimcha kasb egallash hamda sertifikatga ega bo'lish imkoniyati yaratildi.

G'afurjon MUHAMEDOV,
Chirchiq davlat pedagogika
instituti rektori,
O'zbekiston Respublikasi
fan arbobi
Shukrullo MARDONOV,
"Maktabgacha va
boshlang'ich ta'lim" fakulteti
dekani, professor
Abduqayum ABDULLAYEV,
"Maktabgacha ta'lim"
kafedrasida mudiri,
dotsent

kor o'qituvchilari va iqtidorli talabalar bilan birga MTTlardagi mavjud bo'shliq va muammolar aniqlanib, tarbiyachi pedagoglar uchun metodik qo'llanmalar va tavsiyalar ishlab chiqildi. Belgilangan tashkilotlarga elektron hamda nashr qilingan to'plam shaklida qo'llanmalar tarqatildi. Ma'naviy tadbirlar, teatrlar tashkil qilinib, boshqa tashkilotlardan ham buyurtmalar qabul qilish boshlandi.

Hamjihatlik, hamfikrlilik asosida

Ta'lim uzviylikni ta'minlash maqsadida CHDPIda "Maktabgacha ta'lim" kafedrasida hamda Andijon viloyati XTXQTMOHM "Maktabgacha, boshlang'ich maxsus ta'lim metodikalari" kafedrasida o'rtasida o'zaro hamkorlik shartnomasi imzolandi. Kafedra o'qituvchisi Z.Teshaboyeva ta'limga zamonaviy yondashuvlar asosida seminar trening o'tkazdi. Fevral oyidan CHDPI "Maktabgacha ta'lim" va Jizzax davlat pedagogika instituti "Maktabgacha ta'lim metodikasi" kafedrasida o'rtasida hamkorlik shartnomasi imzolandi. Shartnomada belgilangan reja yuzasidan Z.Teshaboyeva Jizzax viloyatida maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabalariga "Bolalarni sahnalashtirish va ijodiy faoliyatga o'rgatish" fanidan ma'ruza o'qib keldi.

qo'yildi. Natijada kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ustoz-shogird tizimiga e'tibor qaratilmoqda.

Bundan ko'zlangan maqsad kafedra professor-o'qituvchilari hamkorligida ilmiy maqolalar nashr ettirish, tajribali o'qituvchilar tomonidan mahorat darslari, seminar, trening, ilmiy loyihalar tayyorlanishi bo'yicha tavsiyalar berib borishdan iborat.

Hozirda malakali, ko'p yillik tajribaga ega professor-o'qituvchilar tomonidan ilmiy tadqiqot ishlari bilan shug'ullanmoqchi bo'lgan yosh kadrlarga ilmiy mavzular tanlashda tavsiyalar, magistraturada o'qishni davom ettirmoqchi bo'lgan iqtidorli talabalarga yo'nalish berib, ilmiy ijodga jalb qilinmoqda.

Bola - nihol

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi bitiruvchi talabalari tomonidan Chirchiq shahridagi 33-DMTT kichik va o'rta guruh tarbiyalanuvchilari bilan "Tas-

tiltdi. Assotsiatsiyaning asosiy maqsadi hamkorlar o'rtasida onlayn tajriba almashish, MTT ta'lim-tarbiya jarayonida yangi texnologiyalarni tatbiq etish, ochiq mashg'ulotlardan foto va videolavhalar namoyish etish, seminar va treninglar o'tkazishdan iborat.

Shuningdek, maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalari va kafedra ustozlari hamda MTT tarbiyachi pedagoglari tomonidan fakultetda "Ijodiy ishlar" galereyasi tashkil qilindi. Galereyada talabalar uchun amaliy mashg'ulotlar olib borilmoqda.

Shu bilan birga professor-o'qituvchilar tomonidan ota-onalar uchun tavsiyalar ham ishlab chiqilmoqda.

Ayni keza institutda ilmiy izlanuvchi tadqiqotchilar tomonidan maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar ta'lim-tarbiyasi va jismoniy rivojlanishiga doir ko'plab tadqiqotlar olib borilmoqda. Bu ilmiy izlanishlarning barchasida ertangi kun istiqbollari mujassam.

Ikkinchi maqola

“...Ertak aytardi buvim”

yoxud bolalar kutubxonasi uchun tavsiyalar

1

Odatda yosh xususiyatlariga qarab bolalik uch davrga bo'linadi. Har uchala davrning qiziqishlari doirasi, orzu va intilishlari bir-biridan farqlanadi. Keling, biz ham ularni alohida-alohida munozara markaziga olib chiqib, shu davrda bolalarni nimalardan saqlash, diqqatini nimalarga jamlash, tafakkurini nimaga qaratish yuzasidan fikr-mulohazalarimizni o'rtolashaylik.

1. Kichik yoshdagi bolalar.

O'ris birodarlarimiz aynan shu yoshdagi bolalarni erkalab “pochemuchka” deb atashadi. O'rinni e'tirof. Kichik yoshdagi farzandingiz yoki nabirangizning barcha savollariga javob berish Sizni ancha-muncha qiynab qo'yishi shubhasiz. Bu yosh guruhidagi bolalar qiziqishi had-hududini belgilash amrimahol. Nima haqida gap ochmang ko'plab “nega shunday”, “nima uchun”larga duch kelasiz. Go'yoki G'afur G'ulomning “Shum bola”sidagi xasis boyning “innan keyin, innan keyin”lariga duch kelgandek. Bolani o'trik so'zlar bilan aldash ham noo'rin, vaqt kelib o'sha o'tringiz o'zingizga qaytishi yoxud bola tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Xalqimizning kattaga hurmatda bo'lish bilan bir vaqtda kichikka izzatda bo'lishga da'vat etuvchi maqolining ahamiyati ham shunda.

Bolaga ona mehri nafaqat ko'krak suti, balki tunlari uyqusini qochgan farzandiga aytgan alla bilan o'tadi. Ehtimol bolada esini tanib-tanimaganidan kattalardan ertak aytib berishini so'rash xususiyati onasi aytgan allalarni qo'msash hissidan tug'ilganidir. Qishloqda aksariyat aholi yoz oqshomlarini hovli o'rtasidagi taxta so'ri yoki loysuvoq supada o'tkazadi. Yulduzlar g'ujg'on o'ynagan osmonga ko'z tikib yotar-kansiz, diqqatingizni olis-olislardan taralayotgan sado tortishi bilan bolalik yillaringizni eslab, shirin bir entikasiz. Xotiralaringiz qatini kovlagan bu sado yig'loqi bolasini ovuntirish uchun aytilyotgan ona allasidir. Ehtimol bu umrimiz mobaynida tinglagan eng sevimli va totli qo'shiqdir.

Maorifchilar o'rtasida “alifbodan chiqish” degan ibora bor, bu bola tilimida mavjud bo'lgan barcha harflarni o'rganib bo'lganidan darak beradi. Kichik yoshdagi bolalar haqida so'z yuritganimizda mazkur iborani “alladan chiqish” deb ishlatsak o'rinni bo'ladi. Ona allasi ta'mini olgan bola qiziqishlarining doirasi kengayadi. U shiringina tillari bilan Sizdan allaning o'rinni bosadigan nimadir talab qiladi. “U kim, bu nima?” degan savollari zamirida shu qiziqishlar yotadi. Bolani ayni shu paytdan ertaklar olamiga yetaklash, ayniqsa tungi uyqu oldidan qiziqarli ertaklar so'zlab berish lozim. Har bir bolaning o'ziga yoqib tushgan ertagini esa necha bor talab qilsa, shuncha bor qayta-qayta aytib berishdan erinmaslik kerak.

Olti yoshli nabiram Parizodaning momosidan har kuni “Yoritosh”ni bir bor tinglab, so'ng uyquga ketishidan xabarim bor. Psixologlar ota-ona, yoki buvi-bobo ertak tinglashni bolaning ixtiyoriga topshirishi kerakligi, zarur bo'lganda bolajonlarning xohishiga ko'ra, bir necha kun bir ertakni takror so'zlab berishdan erinmasliklari lozimligini maslahat berishadi. Bolani siltab tashlash, iltimosini bajarmaslik uning tabiatida egoistik xususiyatlarni uyg'otib, serzarda bo'lishiga olib kelishi hayotiy tajribada o'z isbotini topgan. Xo'sh, shunday ekan ertaklar bola tarbiyasida qanday o'rin tutadi, bolaga yosh doirasiga qarab ko'proq nimalarni so'zlab bergan ma'ul? Shuni alohida ta'kidlash kerakki, ertaklar hayvonlar, parrandalar, dev-parilar, ajdaho-yu jodugar kampirlar haqida hikoya qiluvchi sehrli, afsonaviy yoki ijtimoiy-maishiy xarakterda bo'lishidan qat'i nazar, ular har bir xalqning madaniyati, ruhiyati, dunyoqarashi, urf-odatlarini o'zida mujassamlashtiradi. Ijober qahramonlar o'z ko'zlagan maqsadlari yo'lida barcha to'siq va g'ovlarni mardlik, jasorat, eng muhimi aql bilan yengib o'tishadi. Ertaklarning bunday yakuni murg'ak qallda hayotsevarlik, adolat, haq ishgaga intilish tuyg'ularini yanada chuqurlashtiradi.

“Susambil” degan sehrli diyor borligini hammamiz bolalikdan yaxshi bilamiz. Negaki, bu ertakni qaysidir birimiz kattalardan tinglagan bo'lsak, qay birimiz rasmi kitobdan takror-takror mutolaa etganmiz. Va shu tariqa “Susambil” bolalik olamimizning bir bo'lagiga aylanib qolgan. Bundan shunday xulosa chiqadiki, tabiat olami bilan bog'liq ertak kichikintoylarga katta quvonch bag'ishlabgina qolmasdan, ularni bepoyon, go'zal, musaffo dasht-u dalalar, sershovqin o'rmonzor, bog'rog'lar, baland-balanda qir-adirlar, dara-yu tog'lar, tezoqar daryolar bilan tanishtiradi. Dilidagi tabiatga muhabbat

tuyg'usini mustahkamlaydi. O'zingiz tajriba o'tkazib ko'rishingiz mumkin, ertaklar olamida o'sayotgan bolani nimadir sabab bilan uyasidan tushib ketgan chumchuq polaponi taqdiri benihoya tashvishlantirsa, unga qandaydir yordam ko'rsatmasdan tinim nimaligini bilmasa, bu olam sehdidan yetarli darajada bahramand bo'lmagan bola polapon boshini shafqatsizlarcha uzib tashlashga qodir ekanligining shohidi bo'lasiz. Aynan murg'ak chog'ridan bola xarakteri shakllanadi. Mana shu psixologik jarayonga ijober yondashmasak, vaqt kelib attang deb qolishimiz shubhasiz.

...Parizoda bog'chadan bir olam taasurotlar bilan qaytdi:

— Bobojon, bilasizmi, biz bugun bog'cha opamiz boshchiligida “Bo'g'irsoq” ertagini sahnalashtirdik.

— Sen kim bo'lding, qizim, — deb uning boshini silayman.

— Bo'g'irsoq bo'ldim.

— Eh-ha, unda seni ayyor tulki aldash, yeb qo'ygandir.

Nabiram bir zum ma'yuslanib qoldi-da:

— Lekin endi o'ynasak uning ayyorligiga aldanmayman, — dedi...

Bu misolni bejiz keltirmadim. Ertaklar bola uchun nafaqat tinglash va mutolaa qilish zavqini beradi, balki harakatlari o'yinlar olamini ham kengaytiradi. “Susambil”, “Sholg'om”, “Bo'g'irsoq” va boshqa o'nlab o'yinlar aynan ertaklar vositasida yuzaga kelgan. O'yinga aylangan ertaklarning aksarida voqealar yangi personajlar qo'shilishi bilan takrorlanib boradi. Negaki, ular ma'lum bir suhbat chizig'iga ega. Bunday ertaklar bolalarni fikrlashga, voqealarni tartib bilan aytishga, so'z boyligini oshirishga o'rgatib qolmasdan, ularda mehnat qilish zavqi, jamoa bo'lib harakatlanish ko'nikmasini shakllantiradi.

Umuman olganda, kichik yoshdagi bolalarni adabiyot olamiga yetaklashni o'ziga xos tizim asosida qurish

kerak. Bugun bu yoshdagi bolalar uchun jaji kutubxona shakllantirish muammo bo'lmay qoldi. Kitob do'konlari yoki aholi gavjum joylardagi joyimalarga ko'z tashlasangiz turli dizaynda nashr etilgan yuzlab kitoblarga duch kelasiz. O'ziga xos seriyalarni aytmaymiz. Istagan kitobni topish mumkin. Ammo aksarimiz bolamizga, nabiramizga quvonch bag'ishlashdan oniy kayf-safoni, qorin to'qligini afzal bilayotganimiz ham bor gap.

Ko'pincha katta yoshdagi tanishlarimiga:

— Bolangizga kitob sovg'a qilganmisiz, — degan savol bilan murojaat etib, aksariyat hollarda bir xil:

— Qo'ysangiz-chi, domla, kitobdan ham sovg'a bo'larmidi, — degan javobni eshitganimda o'z sehrli olamini yaratish baxtidan musovo etilayotgan bolalar taqdiri meni tashvishlantiradi.

Ertaga “bu quloqsiz qayerdan paydo bo'ldi” deb tashvishlangandan ko'ra, bugun bolaga qo'proq kitob berish kerak. Uning qiziqishlari doirasini muttasil kuzatib borish, zarur bo'lsa qaysi adabiyotlarni qachon o'qish yuzasidan maslahatlarni darig' tutmaslik lozim. Kichik yoshdagi bolalar kutubxonasi qanchalik darajada boy va mazmundor bo'lishi ta'minlansa, uni so'z sehriga mahliyo etib tarbiyalash, so'zning sehrli olamidan bahramand etish borasida ijobiy natijalar qo'liga kiritiladi.

Yaqinda atoqli qirg'iz adibi Chingiz Aytmatovning yapon mutafakkiri Daysaku Ikeda bilan “Ruhiiy buyuklikka qasida” deb nomlangan suhbat-kitobini varaqlar ekanman, yigirmanchi asrning bu buyuk ikki donishmandi suhbatini “Bolalik kitobi” haqidagi munozara bilan boshlaganligini ko'rib, bolada kitobxonlikka ertachi havas uyg'otish naqadar muhim ekanligini o'zim uchun yana bir bor kashf etdim. Mutolaa davomida Siz ikki tomonning o'z bolalik kitoblari, sevimli qahramonlari, ular o'zlarining shakllanishida qanchalik rol o'ynaganligi, so'zning sehrli olami, qo'lingizga ilk tushgan kitob dunyoqarashingizni qay yo'sinda burib yuborishi to'g'risida shunchalik berilib suhbat qurishadiki, beixtiyor siz ham ularga qo'shilib bolalik olamingizga sho'ng'ib ketasiz.

Ertaklar bolani adabiyot dunyosiga yetaklab kirishda o'ziga xos poydevor vazifasini o'taydi. Kichik yoshdagi bolangizga kitob tanlash jarayonida uning mazmunini bilan bir vaqtda shakliga ham e'tibor qaratish zarur. Turli xil tasvirlar, qiziqarli rasmlar bilan boyitilgan kitob bolani zerikdirib qo'ymaydi. O'zi ko'rgan tasvirdagi voqealar qachon sodir bo'ladi, nima bilan yakun topadi degan qiziqish bolani kitobga mustahkam bog'laydi. Shu tariqa farzandingizda kitobxonlikka moyillikni kuchaytirasiz, asta-sekinlik bilan uning kutubxonasini biroz jiddiy, sujjet chizig'i uzun, serqahramon sarguzasht asarlar bilan boyitib borishni unmatmaslik foydadan xoli bo'lmaydi.

Boynazarov Odil Sharofovichning 06.01.01 — Umumiy dehqonchilik. Paxtachilik ixtisosligi bo'yicha "Yangi o'rta va ingichka tolali g'oz navlarini parvarishlash agrotexnologiyasi elementlarini ishlab chiqish (Surxondaryo viloyatining o'tloqlashib borayotgan och tusli bo'z tuproqlari sharoitida)" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Paxta seleksiyasi, urug'chiligi va yetishtirish agrotexnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.05/30.12.2019. Qx.42.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 4-may kuni soat 9:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 111202, Toshkent viloyati, Qibray tumani, Botanika MFY, PSUYAITI.
Tel/faks: (78) 150-62-84, 150-61-37; e-mail piim@agro.uz, paxtauz@mail.ru

Norboyev To'raning 23.00.01 — Siyosat nazariyasi va falsafasi. Siyosiy ta'limotlar tarixi va metodologiyasi ixtisosligi bo'yicha "O'zbekistonda fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning konseptual-metodologik masalalari" mavzusidagi (siyosiy fanlar bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi DSc.03/30.12.2019.Ss.01.08 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 27-aprel kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy, O'zbekiston Milliy universitetining Ijtimoiy fanlar fakulteti, 5-qavat, 511-xona.
Tel/faks: (71) 246-52-74, 246-02-24; e-mail: nauka@nuu.uz

Gulchexra Shuxratovna Gulyamovaning 14.00.11 — Dermatologiya va venerologiya ixtisosligi bo'yicha "Atopik dermatitga tashxis qo'yish, uni davolash va profilaktik usullarini ishlab chiqish (klinik, genetik va immunologik tekshiruvlar)" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent pediatriya tibbiyot instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc. 04/30.12.2019.Tib.29.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 7-may kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Yunusobod tumani, Bog'ishamol ko'chasi, 223-uy.
Tel/faks: (71) 2623314; e-mail: mail@tashpmi.uz.

Inoyatov Dilshod Anvarovichning 14.00.11 — Dermatologiya va venerologiya ixtisosligi bo'yicha "Chegaralangan sklerodermiyani davolashda organizmning molekulyar-biokimyoviy ko'rsatkichlariga asoslangan holda takomillashtirish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti huzuridagi, ilmiy darajalar beruvchi DSc. 04/30.12.2019.Tib.29.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 7-may kuni soat 13:00dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Yunusobod tumani Bog'ishamol ko'chasi, 223-uy.

Tel/faks: (71) 2623314; e-mail: mail@tashpmi.uz

Ergasheva Ra'no To'rayevnaning 10.00.01 — O'zbek tili ixtisosligi bo'yicha "O'zbek tilidagi aviatsiya terminlarining leksik-semantik va leksikografik xususiyatlari" mavzusidagi (filologiya ixtisosligi bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Qarshi davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi PhD.03/30.12.2019.Fil.70.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 8-may kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 180103, Qarshi shahri, Ko'chabog' ko'chasi, 17-uy.
Tel/faks: (75) 225-34-13, 221-00-56; e-mail: qarshidu@umail.uz

Yaxshiyeva Zebo Rashidovnaning 10.00.02 — O'zbek adabiyoti ixtisosligi bo'yicha "Muhammad Alining "Ulug' saltanat" tetralogiyasida tarixiy voqelik va uning badiiy ifodasi" mavzusidagi (filologiya ixtisosligi bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Qarshi davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi PhD.03/30.12.2019.Fil.70.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 7-may kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 180103, Qarshi shahri, Ko'chabog' ko'chasi, 17-uy.
Tel/faks: (75) 225-34-13, 221-00-56; e-mail: qarshidu@umail.uz

Qorayev Sherxon Po'latxonovichning 10.00.02 — O'zbek adabiyoti ixtisosligi bo'yicha "Temuriylar davri adabiy majlisleri" (Alisher Navoiy qarashlari asosida)" mavzusidagi (filologiya ixtisosligi bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Qarshi davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi PhD.03/30.12.2019.Fil.70.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 8-may kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 180103, Qarshi shahri, Ko'chabog' ko'chasi, 17-uy.
Tel/faks: (75) 225-34-13, 221-00-56; e-mail: qarshidu@umail.uz

Suyarova Nargiza Yuldoshevnaning 10.00.01 — O'zbek tili ixtisosligi bo'yicha "Belgi" denotativ semali metaforalarning tasnifi, kognitiv strukturasi va leksikografik talqini" mavzusidagi (filologiya ixtisosligi bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Qarshi davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi PhD.03/30.12.2019.Fil.70.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 7-may kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 180103, Qarshi shahri, Ko'chabog' ko'chasi, 17-uy.
Tel/faks: (75) 225-34-13, 221-00-56; e-mail: qarshidu@umail.uz

Raximov Ozodbek G'ulomovichning 01.03.01 — Astronomiya ixtisosligi bo'yicha "Umumiy nisbiylik nazariyasida burchak momentiga ega bo'lgan zaryadli va magnitlangan zarralarning harakati" mavzusidagi (fizika-matematika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Astronomiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.02/30.12.2019. FM.15.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 21-may kuni soat 11:00 dagi onlayn (masofaviy) majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100052, Toshkent shahri, Astronomiya ko'chasi, 33-uy.
Tel/faks: (71) 235-81-02, 234-48-67; e-mail: igor@astrin.uz

Xalmatov Rustam Abduxatovichning 04.00.02 — Qattiq foydali qazilma konlarining geologiyasi, ularni qidirish va razvedka qilish. Metallogeniya va geokimyosi ixtisosligi bo'yicha "Chotqol-Qurama mintaqasida oltinning geokimyosi, ma'dan tarkibi va metallogeniyasi (O'zbekiston)" mavzusidagi (geologiya-mineralogiya fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Mineral resurslar instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.24/30.12.2019.GM.40.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 8-may kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, T.Shevchenko ko'chasi, 11-A-uy.
Tel/faks: (71) 256-13-49; e-mail: info@gpniimr.uz

Ibrohimov Bahodir Akmal o'g'lining 06.01.06 — Sabzavotchilik ixtisosligi bo'yicha "Noan'anaviy sabzavot ekinlaridan bamiya introduksiyasi, uni yetishtirish texnologiyasining ayrim elementlarini takomillashtirish (Toshkent viloyati misolida)" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.05/28.08.2020.Qx.13.03 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 4-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100164, Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.
Tel/faks: (71) 260-48-00, 260-38-60; e-mail: tuag_info@edu.uz

Ismaylov Daulatbay Uzakbayevichning 06.01.01 — Umumiy dehqonchilik. Paxtachilik ixtisosligi bo'yicha "Sho'r tuproq sharoitida tuproq unumdorligini oshiruvchi qisqa navbatli almashlab ekish tizimini ishlab chiqish" (Qoraqalpog'iston Respublikasi sharoitida) mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi PhD.05/30.10.2020.Qx.126.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 5-may kuni soat 14:00 dagi onlayn (masofaviy) majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 170600, Andijon viloyati, Andijon tumani, Oliyogoh ko'chasi, 1-uy.
Tel/faks: (74) 373-10-54, 373-13-63; e-mail: agai_info@edu.uz

Muxitdinova Kamila Shayaxmetovnaning 15.00.02 — Farmatsevtik kimyo va farmakognoziya ixtisosligi bo'yicha "O'simlik kompozitsiyasi asosida gepatoprotektor vositasini ishlab chiqish va standartlash" mavzusidagi (farmatsevtika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent farmatsevtika instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSs.04/30.12.2019. Far.32.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 12-may kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100015, Toshkent shahri, Mirobod tumani, Oybek ko'chasi, 45-uy.
Tel/faks: (71) 256-37-38; e-mail: farmi@bcc.uz

Saidkarimova Nodira Botir qizining 15.00.02 — Farmatsevtik kimyo va farmakognoziya ixtisosligi bo'yicha "Raman spektroskopiyasi usulida antibiotik guruh dori vositalarining tahlil usullarini takomillashtirish" mavzusidagi (farmatsevtika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent farmatsevtika instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSs.04/30.12.2019. Far.32.01 raqamli ilmiy kengashning 2021-yil 12-may kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100015, Toshkent shahri, Mirobod tumani, Oybek ko'chasi, 45-uy.
Tel/faks: (71) 256-37-38; e-mail: farmi@bcc.uz

2010-yili Andijon davlat tillar pedagogika instituti tomonidan Mamadaliyeva Gulira'no Dilshodovna nomiga berilgan 366 B № 524489 raqamli diplom yo'qolganligi sababli

BEKOR QILINADI.

O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti jamoasi ilm-fan bo'yicha direktor o'rinbosari Manzura Otajonovaga onasi

O'g'iljon aya IBODULLAYEVANing vafoti munosabati bilan ta'ziya izhor qiladi.

TOSHKENT DAVLAT
TRANSPORT UNIVERSITETI
Ташкентский государственный
транспортный университет

TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI KAFEDRALAR BO'YICHA PROFESSOR-O'QITUVCHILARNING BO'SH LAVOZIMLARIGA TANLOV E'LON QILADI

☑ "Vagonlar va vagon xo'jaligi kafedrası" — professor, dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Lokomotivlar va lokomotiv xo'jaligi kafedrası" — professor, katta o'qituvchi, assistent.

☑ "Materialshunoslik va mashinasozlik kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Transportda axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrası" — katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Buxgalteriya hisobi kafedrası" — kafedra mudiri, dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Iqtisodiyot kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Texnosfera xavfsizligi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Transport intellektual tizimlari muhandisligi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Transport logistikasi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Transport harakatini tashkil etish kafedrası" — kafedra mudiri, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Yuk transport tizimlari kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Amaliy mexanika kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Jismoniy tarbiya va sport kafedrası" — assistent;

☑ "Ijtimoiy fanlar kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Informatika va kompyuter grafikasi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Oliy matematika kafedrası" — kafedra mudiri, dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Tabiiy fanlar kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "O'zbek (rus) tili kafedrası" — katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Xorijiy tillar 1 kafedrası" — katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Xorijiy tillar 2 kafedrası" — assistent;

☑ "Elektr ta'minoti kafedrası" — dotsent, assistent;

☑ "Radioelektron qurilmalar va tizimlar" — dotsent;

☑ "Elektrotexnika kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Avtomobil va avtomobil xo'jaligi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Transport energetik qurilmalari kafedrası" — professor, dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Temir yo'l muhandisligi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Muhandislik kommunikatsiyalari va tizimlari kafedrası" — professor, dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Avtomobil yo'llarini qidiruv va loyihalash kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Avtomobil yo'llarini qurish va ekspluatatsiya qilish kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Ko'priklar va tonnellar kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Avtomobil yo'llaridagi sun'iy inshootlar" — professor, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Shahar yo'llari va ko'chalari kafedrası" — katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Avtomatika va telemexanika kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Bino va sanoat inshootlari qurilishi kafedrası" — professor, dotsent, assistent;

☑ "Aeronavigatsiya tizimlari kafedrası" — kafedra mudiri, professor, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Aviatsiya injiniringi kafedrası" — kafedra mudiri, katta o'qituvchi, assistent;

☑ "Transport vositalari muhandisligi kafedrası" — kafedra mudiri, dotsent, assistent;

☑ "Mashinalar texnologik ishonchligi kafedrası" — dotsent, assistent;

☑ "Texnologik mashinalar muhandisligi kafedrası" — dotsent, katta o'qituvchi, assistent.

Kafedra mudiri lavozimi tanlovida tegishli ixtisoslik bo'yicha fan doktori ilmiy darajali, professor ilmiy unvoniga ega, shuningdek, kamida 5 yillik ilmiy-pedagogik ish stajiga ega bo'lgan, mazkur kafedraning ta'lim yo'nalishlari bo'yicha darsliklar va o'quv qo'llanmalar mualliflari bo'lgan fan nomzodi ilmiy darajasiga yoki dotsent ilmiy unvoniga ega bo'lgan shaxslar ishtirok etishi mumkin.

Professor lavozimi tanlovida tegishli ixtisoslik bo'yicha fan doktori ilmiy darajali, professor ilmiy unvoniga ega, shuningdek, kamida 5 yillik ilmiy-pedagogik ish stajiga ega bo'lgan, mazkur kafedraning ta'lim yo'nalishlari bo'yicha darsliklar va o'quv qo'llanmalar mualliflari bo'lgan fan nomzodi ilmiy darajasiga yoki dotsent ilmiy unvoniga ega bo'lgan shaxslar ishtirok etishi mumkin.

Dotsent lavozimi tanlovida ilmiy darajali, ilmiy unvonli hamda kamida 5 yillik ilmiy-pedagogik stajga ega, kafedra fanlari bo'yicha darslik va o'quv qo'llanmalar mualliflari bo'lgan oliy ma'lumotli shaxslar ishtirok etishlari mumkin.

Katta o'qituvchi lavozimi tanlovida oliy ma'lumotga ega bo'lgan (magistr, diplomli mutaxassis), shuningdek, ilmiy daraja va unvonga ega bo'lgan shaxslar qatnashishlari mumkin.

Assistent lavozimi tanlovida tegishli mutaxassislik bo'yicha oliy ma'lumotga ega bo'lgan (magistr, diplomli mutaxassis) shaxslar qatnashishlari mumkin.

Tanlovda ishtirok etishni xohlovchilar universitet rektori nomiga ariza bilan kadrlarni hisobga olish bo'yicha shaxsiy varaqa, avtobiografiya, diplomlar va attestatlar, pasport nusxalari, ilmiy ishlar va ixtirolar ro'yxati, malaka oshirganlik to'g'risida hujjatlar nusxalari, hisobot (oxirgi 5 yil), saylov byulletenlari, hisob komissiyasi bayonnomasi (3 ta) topshiriladi.

Arizalar e'lon chiqqan kundan boshlab
bir oy muddatda qabul qilinadi.

Manzil: Toshkent shahri, Odilxo'jayev ko'chasi, 1-uy, 236-xona.

Ma'lumot uchun telefon: (71) 299-00-15.

Eslatma: Mazkur oliy ta'lim muassasida ishlovchi shaxslar o'tgan muddat bo'yicha kafedrada hisobot beradilar, chetdan tanlovda ishtirok etuvchilar sinov darslari o'tkazadilar.

“Do'st Olloh”ni eshitganmisisiz?

Yangibozor tumanining Cho'bolonchi qishlog'idanman. Qishlog'imiz aholisi milliy qadriyat va an'analimizga hurmat bilan qarashadi. Bolaligimda sumalak sayillari, milliy sport o'yinlari tez-tez o'tkazib turilardi. Hamqishloqlarimning yuzlarida hamisha yaxshilarga xayrixohlik, mehr-oqibat, andisha, samimiylik aks etib turadi.

Qishlog'imizda bir darveshsifat otaxon yashardi. Ramazon oyining yarmi o'tgach, uch kun davomida yassaviyona ruhiyat, darveshona zikr bilan, Maxtumquli ohanglariga xos tarzda yolg'iz o'zi tunda yurib qo'shiq xirgoyi qilardi. Qo'shiqning har bir bandi oxirida “Haq Mavlon, Haq diydor, yo Olloh-u do'st Olloh” misrasi takrorlanardi. Qishloq ahli bu qo'shiqni o'z tilida “Do'sollo”, qo'shiq aytuvchini esa “Do'sollochi” deyi-shadi. “Do'sollo” so'zi “do'st” va “Olloh” so'zlarining xalq tilidagi qisqargan shaklidir.

Yillar o'tib, otaxon vafot etdi. Uning bu savobli ish-ini o'g'illaridan biri davom ettiryapti. Ro'zayi ramazon oyida qishloq ahli “Do'sollo” aytiladigan kunlarni intiq-lik bilan kutishadi. Bu kunlar yaqinlashgani sari odamlar ko'nglida qandaydir yoqimli hislar paydo bo'ladi. Chun-ki Do'sollochining ovozi, so'zlari bandalarni Ollohga yanada yaqinlashtirib, o'zligiga qaytargandek bo'ladi. Qo'shiq uylarga birma-bir borib aytilmaydi, ko'chadan o'tib ketayotib, yo'l-yo'lakay aytib ketilaveradi. Lekin odamlar ko'proq eshitish uchun Do'sollochini to'xtat-ib, yana aytishini so'rashadi. Tunda aytilayotgan aytim sadolari butun qishloq bo'ylab taraladi. Tun osudaligini buzmaydi, aksincha, unga o'z-gacha ajiblik baxsh etadi. Ko'pchilik shu paytni kutib sergak yotgani uchun darrov uylaridan ko'chaga chiqishadi. Qattiqroq uyquga ketgan-lar esa g'aflatda qolishadi. Do'sollochi odamlar to'plan-ga joyda bir muddat to'xtab aytadi. Aytib bo'lgach, yurtga tinchlik va osoyishtalik, bandalarga insof va diyo-nat, mehr-oqibat tilab fотиha qiladi.

“Do'sollo”ning aynan ramazon oyida aytilishiga sabab insonlarning nafsini jilovlab, ko'ngil va ruh pokli-giga erishish ehtiyoji tufayli deb o'ylayman. Do'sol-lochi tilanchi emas, u tama yo'lida kezmaydi. Uning tun qorong'iligini chaqmoqday yoritib aytayotgan so'zlari ojiz bandalarni bu dunyoning o'tkinchiligidan ogohlanti-radi, har qanday holatda ham sabr qiluvchilar qatorida bo'lishga, xayrli ishlar qilishga undaydi, ko'ngillarga yorug'lik baxsh etadi. Ba'zan o'ylab qolaman, hamqish-loqlarim orasida mehr-oqibat ustunligida, ziyoli insonlar ko'pligida, jinoyatchilik yo'qligida “Do'sollo”ni eshitib ulg'ayganimizning hissasi katta bo'lsa kerak.

Taqdir ekan, qishlog'imizdan 100 kilometr uzoqqa, Hazorasping (hozir Tuproqqal'a tumani) Pitnak qish-log'iga turmushga chiqdim. Ko'p o'tmay ramazon oyi kirib keldi. Men intiqlik bilan Do'sollochini kuta bosh-ladim. Ramazon tugayapti hamki, undan darak yo'q. Hayron bo'lib, qaynonamdan so'radim: — Bu joylarda “Do'sollo” aytishmaydimi? U kishi nima haqida gapira-yotganimni tushunmadi. Bilsam, “Do'sollo” aytish odati faqat bizning qishloqda bor ekan.

Keyinchalik “Do'sollo” eshitish uchun ramazon oylari qadrdon qishlog'imga borishni odat qildik. Shu mavsumda qishlog'imizga viloyatimizning turli hudu-dlaridan mehmonlar kelishadi. Ularni “Do'sollo” eshi-tishga bo'lgan ishtiyoq, Olloh ishqiga shunga undaydi. Ota uyimga farzandlarimni ham ramazonning o'rtalarida olib borishga harakat qilaman.

Kechalari sergak yotamiz. Bolalarimga milliy qadriyatlar, din-u diyonat, halollik, mehr-oqibat haqida so'zlab

beraman. “Haq do'st, yo Olloh” degan tanish ay-timlar qulog'imizga cha-linishi bilan tashqariga shoshilamiz. Egniga eski janda, boshiga ko'hna kuloh, beliga kashkul bog'lab yurgan, tirikchilik g'amini yemay, topgan-ga qanoat qilgan, mol-dunyo, davlat-u saltanat, kibr-u havo, manmanlikni tark etib, faqirona umr o'tkazishga so'zda va amalda harakat qilgan, tili-yu dilida “Yo Olloh-u yo Olloh, Haq do'st, yo Olloh”- ni zikr qilgan darveshlar-u qalandarlarini eslatu-uchi Do'sollochi ko'rinadi.

... *Kitob ushlab Haqni yodga olgaysan, Arshi a'lodan mehmonlig'ing bilgaysan, Mulla, xalfalardan ta'lim olgaysan, Ta'limsizga ta'lim bergan dunyo bu, Haq Mavlon, Haq diydor, yo Olloh-u do'st Olloh.*

Tong otgandan yugurtirar, yeldirar, Goh yig'latib, gohi avval kuldirar, Kimlargadir qilmas ishni qildirar, Yer ostidan javob so'ragan dunyo bu, Haq Mavlon, Haq diydor, yo Olloh-u do'st Olloh.

Ey bandalar, to'g'ri so'zga tan bergil, Sendan savob, g'arib ko'rsang non bergil, Ko'ngil topgan do'st yo'linda jon bergil, Bu dunyoda xayr qilgan madaddur, Haq Mavlon, Haq diydor, yo Olloh-u do'st Olloh...

...Yana ramazon oyining o'rtalari kelib qoldi. Men qadrdon qishlog'imni, “Do'sollo”ni sog'indim. Qadi-miy aytimlarga ehtiyoj sezishimiz qalbimizda Ollohga bo'lgan ishonch va muhabbat, Haq yo'lida xayrli ishlar qilish, bir-birovga mehr-oqibatli bo'lish, yetim-yesir-larga muruvvat ko'rsatish, ruhiy poklikka intilish, eng asosiysi, insoniylikni unutib qo'ymaslik istagi hosilasi deb o'ylayman. Qaniydi bu aytimlar barcha shahar-u qishloqlarda, ko'chalarda aytilsa. Zero, “Do'sollo” in-sonlarni o'tkinchi dunyoning arzimas tashvishlari deb din va diyonatni unutib qo'ymaslikka, bu dunyoning turli sinovlarini matonat bilan yengishga, Ollohdan kelganiga sabr va shukronalik hissinu tuyishga, o'zidan yaxshi nom qoldirishga undovchi ulug'vor ohangdir.

Darhaqiqat, inson tarbiyasida, kamolotida an'ana-larimizning, qadriyatlar-u urf-odatlarimizning ahamiya-ti, hissasi katta. Shunday ekan, qadriyatlarimizdan aslo uzoqlashmaylik. Yot odatlarga ergashmaylik. Mudom yaxshilikning etagini tutaylik. Yolg'ondan, yomonlardan hazar qilaylik.

Munavvara NURMANOVA,
Tuproqqal'a tumanidagi
6-maktabning oliy toifali ona tili va
adabiyot fani o'qituvchisi

Tug'ilgandan inson katta jangga tushgan...

Bu dunyoda yo'llar ko'pdir, yo'l tilasang, Mag'rib-Mashriq tomon o'ng-u so'l tilasang, Zamonlardan mayoq kelar bir hikmat bor: Kitobni tut baxtiga eltar qo'l tilasang.

Umr safar, har yeganing anjir emas, Dunyo ranjir, sen dunyodan ranjir emas, Fitratingda anglaganing ganj, sir emas, Havolardan “tolib” degan so'z tinglasang.

Xudoyimning kecha, kunduz cho'diri bor, Har tirikning taqdir degan sodiri bor, Xazinaning noyobi bor, nodiri bor, Bitiklardan ma'rifatdek fan anglasang.

Tug'ilgandan inson katta jangga tushgan, Ko'rganlari ilm sari rangga tushgan, Kafllaringga ikki yoqli tanga tushgan — “Tazkirat ul-avlviyo”ga o'girmasang...

Talabi bor komillikka yetsin safda, Bobolarning ibodati har bir harfda, Chiroqlaring oydin yonsin xalq tarafda, To'rt fasl ham sunnat, farzim, deb gullasang.

Bahorlarni aldamasin sarob yuki, Shamol bilan ketar bari: suvning yuqi, Ufqlaringga qarzdor bo'lma, kitob o'qi, Nahot shuncha xazinadan bir to'lmasang!

Nargiza ODINAYEVA

Marifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
O'zbekiston Ta'lim va fan xodimlari kasaba uyushmasi Respublika kengashi.

Bosh muharrir: Husan NISHONOVI

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. V-4651. Tiraji 10092.
Hajmi 4 bosma taboq. Offset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxona — (71) 233-50-55;
kotiyyat — (71) 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
(71) 233-42-92 (faks), (71) 233-56-00.

“Ma'rifat”dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqiriz qilinmaydi va mual-lifga qaytarilmaydi.

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi.

“O'zbekiston” nashriyot-matbaa ijodiy uyda chop etildi.
Korxonada manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

O'ZA yakuni — 21.30 Topshirildi — 22.40 1 2 3 4 5 6

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar: Malohat Toshova, Faxriddin Rahimov.
Navbatchi muharrir: Sardor Mustafayev.
Navbatchi: Faxriddin Rahimov.